

Persepsi Pelajar Terhadap Pengajaran Dan Pembelajaran Qiraat

Zainora Binti Daud

Fakulti Pengajian Quran Sunnah,
Universiti Sains Islam Malaysia,
Bandar Baru Nilai, 71800,
Nilai Negeri Sembilan, Malaysia
Emel: Zainora@Usim.Edu.My

Nur Zafirah Najihah Samsudin

Fakulti Pengajian Quran Sunnah,
Universiti Sains Islam Malaysia,
Bandar Baru Nilai, 71800,
Nilai Negeri Sembilan, Malaysia

Phayilah Yama

Fakulti Pengajian dan Peradaban Islam
Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor (KUIS)
Emel: phayilah@kuis.edu.my

Noor Hafizah Mohd Haridi

Fakulti Pengajian dan Peradaban Islam
Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor (KUIS)

ABSTRAK

Pengajian qiraat telah bermula sejak Rasulullah SAW bertalaqqi dengan malaikat Jibril AS sehingga berterusan diaplikasikan di kalangan para sahabat dan berkembang sehingga ke generasi umat Islam hari ini. Ketekunan para sahabat mempelajari qiraat terbukti dengan kelahiran pakar-pakar qiraat seperti Saidina Uthman bin Affan, Saidina Ali bin Abi Talib, Abd ar-Rahman al-Sulami dan lain-lain sehingga melahirkan generasi al-Quran yang cemerlang. Objektif kajian ini adalah untuk mengenalpasti latarbelakang responden dan mengkaji persepsi pelajar terhadap pengajaran dan pembelajaran qiraat. Reka bentuk kajian yang digunakan adalah berbentuk kaedah kuantitatif dengan menggunakan metode soal selidik. Soal selidik dalam bentuk skala likert -5 telah digunakan untuk mendapatkan maklumat responden berkaitan persepsi pengajaran dan pembelajaran qiraat. Sebanyak 146 responden telah menjawab soal selidik yang diedarkan kepada responden tahun dua yang terlibat dengan program Ijazah Sarjana Muda Bahasa Arab dan Komunikasi dengan Kepujian, USIM mengikut persampelan *Proportionate Stratified Random Sampling*. Dapatan hasil kajian menunjukkan persepsi para pelajar terhadap pengajian qiraat berada tahap baik dengan minat serta kesedaran yang tinggi bahawa pengajian qiraat juga memainkan peranan penting dalam pendidikan Islam. Namun masih perlu penambahbaikan dari aspek bahan-bahan bantu mengajar yang lebih menarik dan efektif selari dengan perkembangan multimedia terkini agar mampu memartabatkan pendidikan qiraat di peringkat lebih tinggi.

Kata Kunci: Persepsi, Pelajar, Pengajaran dan Pembelajaran, Qiraat, USIM.

PENDAHULUAN

Ilmu qiraat al-Qur'an merupakan *'ulum aqdam* di dalam perkembangan Islam dan ia adalah semulia-mulia ilmu daripada ulum al-din yang pertama dipelajari oleh para sahabat dari aspek *talaqqi* serta *mushafahah* dan *hifz*. Kaedah pengajaran dan pembelajaran yang paling banyak diamalkan dalam pengajian qiraat sejak zaman Rasulullah sehingga sekarang secara *talaqqi* dan *mushafahah*.

Abd al-Fattah al-Qaḍi (1955) pula menerangkan bahawa qiraat sebagai suatu ilmu yang membahaskan tentang cara menyebut kalimah-kalimah al-Qur'an dan jalan menunaikannya dari segi persamaan dan perselisihan serta menyandarkan setiap bentuk bacaan kepada perawinya. Para ulama bersepakat menjelaskan bahawa hukum mengajar dan mempelajari ilmu *qirāat* adalah fardhu kifayah (Abd al-Fattah al-Qaḍi, 1955).

Persepsi ialah persepsi atau gambaran atau bayangan dlm hati atau fikiran tentang sesuatu, pandangan atau tanggapan (<http://prpm.dbp.gov.my/cari1?keyword=persepsi>). Sehubungan itu, artikel ini hanya memfokuskan latarbelakang responden dan mengkaji persepsi pelajar terhadap pengajaran dan pembelajaran qiraat.

Fakulti Pengajian Bahasa Utama telah ditubuhkan pada tahun 2004 dengan pengambilan pertama Sarjana Muda Bahasa dan Komunikasi Bahasa Arab pada sesi akademik 2005/2006. Fakulti ini ditubuhkan untuk melahirkan graduan berpengetahuan, mahir, dan profesional dalam bidang pengajian bahasa. Di samping itu, pembelajaran bahasa yang terbuka untuk dikaji oleh penyelidik dan pendidik serta menyebarkan pengetahuan yang relevan, dengan itu membolehkan USIM menghasilkan sumber manusia yang global, yakin dan berdaya saing. Menguasai pelbagai bahasa membolehkan pelajar mempelajari budaya dan tamadun, dan mewujudkan negara yang bertolak ansur, dinamik, berwawasan, meletakkan harapan dan aspirasi tinggi mengikut kerajaan dalam menjadikan Malaysia maju dan berdaya saing (<http://fpbu.usim.edu.my/ms/pengenalan>).

Fakulti Pengajian Bahasa Utama, USIM menawarkan program pengajian di peringkat Ijazah Sarjana Muda sehingga ke peringkat Doktor Falsafah antaranya:

- 1 Doktor Falsafah (Pengajian Bahasa Arab)
- 2 Doktor Falsafah (Pendidikan)
- 3 Doktor Falsafah (Pengajian Bahasa Inggeris)
- 4 Sarjana Bahasa Arab Komunikasi Arab
- 5 Ijazah Sarjana Muda Bahasa Arab dan Komunikasi dengan Keupujian
- 6 Ijazah Sarjana Muda Pendidikan (Pendidikan Islam) dengan Keupujian

Di dalam melahirkan prospek kerjaya yang lebih luas seperti Guru Sandaran Tidak Terlatih (GSTT), Guru Bahasa, Wartawan, Eksekutif Pemasaran, Akademik (Guru, Tutor, Pensyarah), Pentadbiran Guru (KPLI, JQAF), Tenaga Pengajar, maka program ini menawarkan subjek Pengantar Qiraat dan Hafazan dalam program Ijazah Sarjana Muda Bahasa Arab dan Komunikasi dengan Keupujian

Subjek Pengantar Qiraat dan Hafazan menjelaskan para pelajar berkaitan latar belakang ilmu qiraat dan kaedah membaca al-Quran menurut imam-imam qiraat yang mutawatir di samping menghafaz surah pilihan iaitu surah al-Sajadah. Antara topik yang akan dibincangkan dalam kursus ini merangkumi isu-isu seperti pengertian al-Quran dan qiraat, jenis-jenis qiraat,

perkembangan ilmu qiraat, latar belakang imam-imam qiraat beserta perawi mereka, usul bacaan menerusi surah al-Sajadah dengan pelbagai jenis qiraat dan menilai syubhat falsafah barat berkaitan percanggahan Qiraat di dalam al-Quran serta kritikan terhadap syubhat mereka. Kursus ini dilaksanakan dua kali seminggu melalui bentuk kuliah (1 jam) dan tutorial (1jam) selama 14 minggu. Ini bermakna para pelajar akan terlibat dengan proses pengajaran dan pembelajaran qiraat selama 28 jam dalam kurikulum pengajian. Hasil pembelajaran kursus ini mampu melahirkan pelajar memahami metode-metode bacaan al-Quran bagi setiap imam qira'at serta mampu mengenalpasti perbezaan bacaan al-Quran antara satu imam dengan imam-imam yang lain (Dokumen Fail Subjek Fakulti Pengajian Quran dan Sunnah dalam usim edocs).

METODOLOGI

Metodologi kajian ialah berbentuk kajian kuantitatif dengan dengan rekabentuk kajian tinjauan. Kajian tinjauan merupakan satu metode untuk mengumpul maklumat dengan bertanya satu set soalan kepada satu sampel yang dipilih dari satu populasi yang hendak dikaji (Sabitha Marican. 2005). Soal selidik merupakan instrumen utama dalam kajian ini. Menurut Mohamad Najib Abdul Ghafar (2006), soal selidik mudah ditadbir setelah ia dibina dengan baik dan data yang diperolehi mudah untuk diproses.

Populasi kajian ini terdiri daripada pelajar-pelajar tahun dua Fakulti Pengajian Bahasa Utama, USIM kerana mereka terlibat dengan pengajaran dan pembelajaran subjek qiraat yang ditawarkan di fakulti. Jumlah keseluruhan pelajar seramai 241 orang. Sebanyak 146 set soal selidik diedarkan mengikut perkiraan oleh Krejcie dan Morgan (1970) dalam *Educational and Psychological Measurement*. Set soal selidik diedarkan secara rawak bersrata dan seimbang. Persampelan ini termasuk di dalam kategori persampelan kebarangkalian. Ia merujuk kepada prosedur persampelan sama ada secara rawak mudah atau persampelan sistematik di mana sekumpulan subjek akan dipilih secara seimbang sebagai responden kajian (Uma Sekaran. 2003). Instrumen soal selidik merupakan kaedah yang berkesan dengan persampelan yang sesuai dan tepat dapat mewakili populasi yang sebenar (Mok Soon Sang. 2009). Artikel ini hanya dikhususkan terhadap persepsi para pelajar dalam pengajaran dan pembelajaran qiraat sahaja.

Set soal selidik mengandungi dua bahagian utama iaitu Bahagian A merangkumi soalan berkaitan data demografi responden iaitu jantina, umur, jenis sekolah sebelum memasuki USIM dan pernah mempelajari qiraat sebelum memasuki USIM dan Bahagian B berkaitan persepsi pengajian qiraat sahaja. Skala Likert adalah skala pengukuran jenis ordinal dan mempunyai susunan tertentu seperti sangat setuju, setuju, kurang setuju, tidak setuju dan sangat tidak setuju (Sidek Mohd Noah: 2002).

DAPATAN

Hasil dapatan kajian merangkumi dua bahagian iaitu latarbelakang pelajar dan persepsi pelajar terhadap pengajaran dan pembelajaran qiraat di Fakulti Pengajian Bahasa Utama, USIM.

Maklumat Latarbelakang Pelajar

Jadual 1: Demografi Pelajar

Item		Kekerapan	Peratus %
Gender	Lelaki	48	32.9
	Perempuan	98	67.1
Umur	19-21	128	87.7
	22-24	18	12.4
	25-27	-	-
Jenis Sekolah sebelum Memasuki USIM	SMK	2	1.4
	SMA	55	37.7
	SMKA	24	16.4
	Lain-lain	65	44.5
Pernah Belajar Qiraat Sebelum Memasuki USIM	Ya	51	34.9
	Tidak	95	65.1
Jumlah		146	100

Sumber Soal Selidik

Jadual di atas menunjukkan demografi pelajar yang terdiri daripada gender, umur, jenis sekolah dan pernah belajar Qiraat sebelum memasuki USIM. Dari aspek gender, mencatatkan bahawa jumlah pelajar perempuan 98 orang (67.1%) melebihi daripada pelajar lelaki 48 orang (32.9%). Manakala aspek umur pula, majoriti responden berumur antara 19-21 tahun seramai 128 orang (87.7%) dan seramai 18 orang (12.4%) iaitu antara 22 hingga 24 tahun. Dari aspek pernah belajar qiraat sebelum memasuki USIM, seramai 95 orang (65.1%) tidak pernah berbanding dengan responden yang pernah mempelajari qiraat di waktu persekolahan iaitu 51 orang (34.9%).

Persepsi Pelajar Terhadap Pengajaran dan Pembelajaran Qiraat

Persepsi Terhadap PdP Qiraat	STS	TS	KS	S	SS
Suka Mempelajari Qiraat	1	4	20	54	67
	0.7%	2.7%	13.7%	37.0%	45.9%
	1	2	24	50	69

Keperluan bagi Muslim untuk mengetahui dan mempelajari Qiraat	0.7%	1.4%	16.4%	34.2%	47.3%
Mempelajari Qiraat adalah penting dalam pengajian Islam	1	3	17	69	56
	0.7%	2.1%	11.6%	47.3%	38.4%
Perlu ditawarkan sebagai subjek-subjek lain berkaitan Qiraat sebagai subjek wajib fakulti	1	9	40	60	36
	0.7%	6.2%	27.4%	41.1%	24.7%
Silibus kandungan subjek qiraat adalah sukar untuk dipelajari	7	25	49	48	17
	4.8%	17.1%	33.6%	32.9%	11.6%
Bahan-bahan Rujukan Pengajian Qiraat adalah mencukupi	1	18	63	50	14
	0.7%	12.3%	43.2%	34.2%	9.6%
	4	9	62	47	24
Kaedah PdP Qiraat sangat berkesan dan menarik	2.7%	6.2%	42.5%	32.2%	16.4%

Sumber Soal Selidik

Jadual di atas menunjukkan tahap persepsi pelajar terhadap pengajaran dan pembelajaran qiraat item mendapati bahawa item tertinggi iaitu mempelajari Qiraat adalah penting dalam pengajian Islam sebanyak 129 orang bersetuju berbanding dengan 17 orang tidak bersetuju, Item keperluan bagi Muslim untuk mengetahui dan mempelajari qiraat sebanyak 119 orang bersetuju berbanding dengan 24 orang tidak bersetuju, item suka mempelajari qiraat 118 orang berbanding 25 orang yang tidak bersetuju, item perlu ditawarkan sebagai subjek-subjek lain berkaitan Qiraat sebagai subjek wajib fakulti sebanyak 96 orang berbanding 50 orang. Item kaedah PdP Qiraat sangat berkesan dan menarik 71 orang bersetuju berbanding dengan 75 orang tidak bersetuju, item silibus kandungan subjek qiraat adalah sukar untuk dipelajari 65 bersetuju berbanding dengan 81 orang tidak bersetuju. Manakala item yang paling rendah ialah bahan-bahan rujukan pengajian Qiraat adalah mencukupi 64 orang bersetuju berbanding dengan 82 orang tidak bersetuju.

ANALISIS DAN PERBINCANGAN

Objektif kajian pertama dalam kajian ini adalah untuk mengenalpasti latarbelakang responden. Secara keseluruhannya mengenai maklumat demografi pelajar menunjukkan bahawa taburan pelajar perempuan lebih ramai 67% daripada pelajar lelaki 32.9%. Hasil dapatan ini juga selari

dengan taburan pelajar perempuan melebihi pelajar lelaki di dalam program Sarjana Muda Pengajian al-Quran dan Sunnah iaitu 68.7% melebihi pengkhususan program Sarjana Muda al-Quran dengan Multimedia, FPQS USIM (Zainora Daud, 2018). Dari aspek taburan umur menunjukkan bahawa majoriti responden berumur antara 19-21 tahun sebanyak 87.7% dan 12.4% antara 22 hingga 24 tahun. Ini membuktikan para pelajar memasuki USIM menerusi syarat-syarat kelayakan yang telah ditetapkan iaitu lepasan STAM, STPM dan Diploma. Dari aspek pernah belajar qiraat sebelum memasuki USIM, sebanyak (65.1%) tidak pernah berbanding dengan responden yang pernah mempelajari qiraat di waktu persekolahan (34.9%).

Manakala objektif kedua adalah untuk mengkaji persepsi pelajar terhadap pengajaran dan pembelajaran qiraat menunjukkan bahawa persepsi yang tinggi pada item mempelajari Qiraat adalah penting dalam pengajian Islam (85.7%). Bahkan item keperluan bagi Muslim untuk mengetahui dan mempelajari qiraat (82.9%) diikuti item suka mempelajari qiraat persepsi pelajar terhadap pembelajaran qiraat (81.5%). Ketiga-tiga item tersebut jelas menunjukkan bahawa pelajar mempunyai persepsi yang tinggi dan positif dalam aspek kepentingan, keperluan qiraat serta mempunyai sendiri yang sangat positif terhadap pengajaran dan pembelajaran qiraat. Ini juga selaras dengan hasil dapatan (Zainora, 2015) persepsi pelajar terhadap pembelajaran qiraat menunjukkan bahawa persepsi dan sikap yang positif pelajar-pelajar terhadap pembelajaran kurikulum qiraat.

Namun item perlu ditawarkan subjek-subjek lain berkaitan Qiraat sebagai subjek wajib fakulti (65.8%) di Fakulti Pengajian Bahasa Utama, USIM berada di tahap sederhana. Ini jelas menunjukkan masih terdapat di kalangan mereka yang berminat dengan pengajian Qiraat. Bahkan terdapat dua item berada di tahap kurang memuaskan iaitu kaedah PdP Qiraat sangat berkesan dan menarik 48.6% dan item bahan-bahan rujukan pengajian Qiraat adalah mencukupi 43.8%. Kedua-dua item ini perlu dipertingkatkan serta ditambahbaik supaya mampu membantu para pelajar dalam mencari sumber - sumber rujukan qiraat dengan mudah dan meningkatkan kemahiran para pelajar dalam bidang qiraat. Kekurangan bahan-bahan rujukan menjadi salah satu punca para pelajar tidak mampu menguasai qiraat (Ab Rahman Abd Gahni, 2012).

KESIMPULAN

Para responden mempunyai persepsi yang positif terhadap pengajaran dan pembelajaran qiraat dari aspek tahap kekendirian pelajar merangkumi kepentingan, keperluan dan minat mempelajari qiraat. Namun penambahbaikan perlu dipertingkatkan dari aspek kaedah pengajaran dan pembelajaran qiraat dan sumber-sumber rujukan qiraat.

RUJUKAN

'Abd al-Fattāh al-Qādī, (1415H/1955M).al-Budūr al-Zāhirah fī al-Qirā'āt al'Ashr al-Mutawātirah min ṭariqay al-Shāṭibīyyah wa al-Durrah (Qāherah:Maktabah 'Īsā al-Bāb al-Ḥalabī,

- Abd Rahman Abd Ghani et al. 2012. Kurikulum Pengajian dan Permasalahan Qiraat di KUIS: Kajian di Jabatan Tahfiz al-Quran dan al-Qiraat". Jurnal Pengajian Islam, Unit Pembangunan dan Penyelidikan, Akademi Islam KUIS
- Dokumen Fail Subjek Fakulti Pengajian Quran dan Sunnah, USIM dalam <http://raudahusim.sharepoint.com/sites/USIM-eDocs/Shared Documents>.
- Kamus Dewan Bahasa dan Pustaka dicapai dalam (<http://prpm.dbp.gov.my/cari1?keyword=persepsi>) pada 3 Ogos 2019.
- Mohamad Najib Abdul Ghafar (2006). Penyelidikan Pendidikan. Johor Bahru : Penerbit Universiti Teknologi Malaysia, Skudai.
- Mok Soon Sang. 2009. Literatur dan Kaedah Penyelidikan. Selangor: Penerbitam Multimedia Sdn Bhd.185-186.
- Pengenalan FPBU, USIM dalam <http://fpbu.usim.edu.my/ms/pengenalan>.
- Robert V.Krejcie dan Darylen W.Morgan. 1970. "Determining Sample Size for Research Activitie dalam Educational and Psychological Measurement", Vol. 30. Duluth: University of Minnersota. 607-610.
- Sabitha Marican. 2005. Kaedah Penyelidikan Sains Sosial. Petaling Jaya: Pearson Malaysia Sdn Bhd.149
- Uma Sekaran. 2003. Research Methods For Bussiness A Skill-Building Approach ed.ke-4, Inc: US Amerika: John Wiley&Sons, 272-273.
- Zainora Daud et al, 2015. Pembelajaran Kurikulum Qiraat: Satu Kajian terhadap Persepsi Pelajar Syukbah Qiraat di DQ dan MTQN dalam JSAS, vol 2, bil.1, no. 1-8.
- Zainora Daud, 2018. Pengajian Qiraat Di Fakulti Pengajian Quran Dan Sunnah, Usim: Analisis Terhadap Tahap Kefahaman Qiraat, Journal of Fatwa Management and Research Jurnal Pengurusan dan Penyelidikan Fatwa, INFAD, USIM.